

ФАКУЛТЕТ ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

**КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА
на специалност ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ИСТОРИЯ И
ГЕОГРАФИЯ
магистърска програма КРАЕЗНАНИЕ**

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по история и география

Образователно-квалификационна степен: Магистър

Професионална квалификация: Краевед, учител по история и география

Квалификационната характеристика на завършилите специалност **Педагогика на обучението по история и география, магистърска програма Краезнание** с образователно-квалификационна степен магистър, придобили висше образование в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, както и учебният план, осигуряващ тяхната подготовка, са съобразени с Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени "бакалавър", "магистър" и "специалист", Наредбите за държавните изисквания за придобиване на висше образование по специалности, Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, Национална квалификационна рамка на Република България, Национална класификация на професиите и длъжностите, Постановление №125 от 24.06.2002 г. за утвърждаване Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления.

I. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Основна цел

Програмата има за цел да осигурява кадри с фундаментална широкопрофилна подготовка за всички области на съвременния социален живот с акцент в областта на краеведската дейност, които изискват висше образование в степен магистър.

2. Допълнителни цели

Изграждане на мотивирани за непрекъснато развитие и самоусъвършенстване специалисти, подготвени за работа в динамично променящи се икономически и комуникативни условия, в нееднородна в етническо, социално и професионално отношение интеркултурна среда; със системни научно-методически познания по теорията на краеведството и неговото развитие в България, запознати с обектите на краеведска дейност: природата на родния край, населението, селищата, икономиката,

историята, културата, битата и поминъка, а също така и с начините на неговото изследване и изучаване.

3. Задачи

3.1. Фундаментална, общотeorетична, широкопрофилна и общопрофесионална подготовка

- Да се разкрият особеностите на географското положение на областта и влиянието му върху нейното стопанство. Да се определи мястото на селището в съответната природногеографска и административно-териториална единица. Последователно да се характеризират отделните видове географско положение на селището.
- Да се разкрият особеностите на компонентите на природната среда в областта, да се оцени ролята на природата като фактор за формиране на отраслова и териториална структура на стопанството. Да се начертае морфоструктурна скица на областта.
- Да се подберат и обработят данни от хидроложките и метеорологическите годишници и въз основа на тях да се изготвят климатограми и хидрограми на родния край. Съставяне на туристически маршрут - избиране, описване и характеризиране.
- Изготвяне на библиографска справка за източниците на природногеографска информация за родния край. Оценяване на природноресурсния потенциал.
- Проследяване на историята на родния край, историческите събития, личностите и фактите около тях. Културно-историческо наследство на родния край. Мрежа от архиви и музейни експедиции.
- Изследване на рода и родовото богатство.
- Самостоятелни проучвания за броя, гъстотата, възрастовата, етичката структура и движението на населението в родното населено място.
- Проследяване на промените в броя на населението през последните 5 години и изработване на диаграма. Обяснение на причините за териториалните различия в разпределението на населението. Изработване, чертане, анализиране и сравняване на полово-възрастова пирамида.
- Анализ на демографските процеси и структури. Очертаване на насоките за развитие на населението и селищата. Проучване и характеризиране на отрасловата и териториална структура на първичния, вторичния и третичния сектор. Изразяване на становище за перспективните отрасли за инвестиране и мотивиране.
- Изготвяне на библиографска справка за стопанството на родния край.
- Формиране на умение за изследване на географски и исторически проблем.
- Проучване и интерпретиране на различни видове документи (законова уредба, правителствени постановления); запознаване с коментари на специалисти в пресата и медиите; анализиране на научни статии по проблема и др.
- задълбочаване на знанията, свързани със съвременните теоретични и методологически принципи на изследване в аспекта на историята и географията;

- овладяване и ползване на научна терминология, характерна за научната област.

3.2. Професионални умения и компетентности

- формиране на умения за ориентиране и анализиране на приоритетните теоретични и практически проблеми в областта на историята и географията;
- придобиване на компетентности и умения за определяне на пътя и организацията на научното изследване и за самостоятелна експериментална дейност в областта на историята и географията;
- формиране на професионални умения за самостоятелна преподавателска дейност;
- мотивиране и готовност за участие в национални, международни и регионални конкурси и проекти;
- изграждане на опит при планирането и организирането на научното изследване и при представяне на резултатите от него на научни форуми.

3.3. Образователна среда

Магистърската степен се надгражда над бакалавърската с обучение за завършили друга специалност и кандидатствали от друго професионално направление и за завършили специалност Педагогика на обучението по история и география. Завършилите друга специалност полагат приравнителни изпити, покриващи бакалавърския фундамент на специалността Педагогика на обучението по история и география, и продължават с профилиращите магистърски дисциплини по учебния план на програмата. Магистърът се обучава в катедрата по история и археология на Факултета по хуманитарни науки.

3.4. Подготовка за изпълнение на професионалните задължения

При изготвяне на плана на магистърската програма и планирането на учебните дисциплини се търси необходимия баланс между специализираната теоретична подготовка по актуални проблеми на историята и географията в условията на културна и икономическа глобализация и изграждането на практически умения в сферата на краеведческата работа. В рамките на цялостния учебен план преподаването в магистърската програма се осъществява по **задължителни, избираеми и факултативни** дисциплини, насочени съответно към осигуряването на фундаментални и на допълнителни познания и умения в професионалното направление.

3.5. Адекватен личен опит, съответстващ на бъдещата професия:

- Създава и интерпретира нови знания, резултат от собствени изследвания или друга научна дейност;
- Притежава способност за самооценка на постиженията, самостоятелност и отговорност;
- Показва капацитет за системно придобиване и разбиране на значителен обем знания от най-съвременните научни постижения или от областта на хуманитарните и природни науки и професионалната практика;
- Използва научен стил и език, характеризиращи се с точност на научната терминология, яснота и логическа последователност при изложение на фактите и резултатите.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

Обучението на бъдещия магистър по краезнание е насочено към формиране на интелектуално-познавателна, мотивационно-ценностна, педагого-комуникативна и действено-практическа компетентност.

1. Област и обхват на знанията

Завършилите образователно-квалификационна степен „магистър“, специалност Педагогика на обучението по история и география, магистърска програма Краезнание трябва да притежават интегративни и интердисциплинарни знания за разширяване на географската и историческата култура. В процеса на обучението ще бъдат усъвършенствани **знания** за: природата, населението, селищата и стопанството на родния край; опасните природни явления и последиците от тях; проблемите на родния край; тенденции в развитието на родния край; история, археология и религиозните различия на края; културно-историческо наследство; опазване на културно-историческото наследство; възможностите за туризъм.

Изграждат се профилиращи знания за родния край, неговата история, археология, религия, музейна и архивна мрежа, туристически потенциал, географски и икономически ресурси. В рамките на общотeorетична, профилираща и практическа подготовка чрез задължителни /10/, избираеми /4/ и факултативни /2/ дисциплини /Римска пътна мрежа в Югоизточна Европа и Природноресурсен потенциал на Балканския полуостров/ по време на практики, практикуми, стажове по Културна антропология; Род и история; Териториално развитие и селищно устройство; Краезнание, периодика, архиви се осигуряват знания и компетентности, гарантиращи успешната професионална реализация: комуникативност, умения за работа в екип, умения за работа с модерните технологии и теренна работа, умения за събиране, обработка, анализ и съхраняване на историческа и географска информация, познания за механизмите, чрез които да се популяризира тя.

2. Област и обхват на уменията

Завършилите магистърска степен трябва да притежават умения за:

- Критичен анализ и научноиздържани интерпретации на различни социокултурни, икономически, исторически, геополитически, географски, литературни и др. феномени;
- Самостоятелна работа с различни източници на информация;
- Наблюдаване, логическо мислене, устно и писмено излагане на становища;
- Самостоятелно събиране, анализиране, реферирание и научно интерпретиране на теоретичен материал в областта на историята и географията;
- Изготвяне на научни съобщения и учебни прогнози, работа с документи;
- Прилагане на придобитите знания и умения в сходни и нови ситуации;
- Дискутиране на географски и исторически проблеми.

3. Компетентности

3.1. Личностни компетентности

- Нагласа за поддържане на широка осведоменост за новостите в областта на историческата и географската наука;

- Изградено умение за по-нататъшно самообучение и професионално усъвършенстване;
- Формирана професионална мотивираност по отношение на бъдещата професия и реализация;
- Развито аналитично мислене и критична оценъчност, бърза ориентация в ситуация на свръхинформираност и многопосочност на информационните източници;
- Формирана култура на общуване при спазване на общочовешките ценности и етични норми;
- Култура за работа в екип.

3.2. Професионални компетентности

- Да интегрира знания и умения в опита си на практика;
- Да осъществява практическа дейност в съответните институции, да работи в екип;
- Да притежава задълбочена теоретична и фактологична подготовка по фундаменталните дисциплини в областта на българската и общата история;
- Да умее да усъвършенства организацията на собствената си дейност и условия на труд, като разширява възможностите за обмяна на опит в рамките на професията си;
- Да умее да прилага получените теоретични знания в практиката на историческия и географски анализ;
- Да демонстрира мотивационно-ценностна ориентация, адекватна на конкретната социална среда и съобразена със спецификата на регионалната мултикултурна и мултиетническа ситуация;
- Да прилага познания и компетенции от различни зони на обществения живот в работата си и при работа в екип;
- Да спазва нормативните, професионалните и етичните стандарти;
- Да умее да работи с непрекъснато развиващите се и променящи се технологии в областта на хуманитаристиката и природните науки и адекватно да адаптира професионалната си компетентност във връзка с изменящите се от това условия на труд.
- Да има готовност за самостоятелна научноизследователска, експериментална и практико-приложна дейност;
- Да идентифицира ресурси и възможности за научни изследвания и проектна дейност; аргументирано да взема решения и да адаптира проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства;
- Да демонстрира общи способности да концептуализира, проектира и изпълнява проекти за генериране на нови знания, прилагане или разбиране на най-модерните постижения;
- Да осигурява трансфер на собствените резултати при решаване на други проблеми от дадената научна област;
- Да формулира ясно нови проблеми - теоретични и практически.

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Професионалната реализация на завършилите магистърска програма Краезнание е свързана със заемането на всяка една от тридесет и осемте позиции (професии) съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република

България (от код 2451-600 до код 2451-638). Придобилите образователно-квалификационната степен „магистър" могат да се реализират професионално като експерти в областта на културата, културно-историческото наследство, музеи и музейни експозиции, архиви и архивни фондове, училища, средствата за масова комуникация, в пресслужби и служби за връзки с обществеността. Те имат възможност да продължат висшето си образование с докторантура, която открива възможности за реализация като научни работници, консултанти и експерти по въпроси, свързани с културно-историческото наследство на България в държавни и неправителствени организации, управление на проекти, свързани с културно-историческото наследство и туризъм в България и организатор и експерт по екскурзоводска дейност. Освен това като специалисти с подходяща квалификация те могат да се реализират и в различни държавни учреждения и институции, изискващи познания в областта на хуманитаристиката и природните науки.

Магистърът е подготвен за:

- за самостоятелни научни изследвания и може да се реализира като научен работник в различни научни и изследователски институции;
- за иновационна научно-преподавателска дейност и може да се реализира в системата на висшето образование (университети, колежи) у нас и в чужбина, както и в системата на училищното образование;
- за практико-приложна дейност и може да се реализира като член на редакторски колегии на вестници, телевизии и др. медии и издателски къщи; може да работи като сътрудник, консултант или експерт в административни органи на държавно, регионално, местно и институционално равнище;
- за професионално реализиране в множество социални сфери като музейни специалисти, архивисти, археолози, краеведи, служители в културни институции и др;
- да работят като преподаватели по история и цивилизация, география и икономика в общообразователните български училища в страната и в чужбина, като административни ръководители и експерти в сферата на образованието;

IV. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННАТА СТЕПЕН „МАГИСТЪР”

Срок на обучение:

Образователно-квалификационна степен „магистър” на специалността се придобива с 2-семестриален курс на обучение за завършили същата специалност и с 3 и 4 семестриален курс на обучение за завършили друга специалност.

Форма на обучение: редовна, задочна.

Дипломиране – осъществява се по два варианта:

Първи вариант 1. Държавен изпит – писмен.

Втори вариант 2. Защита на дипломна работа.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Паралелно с изучаването на магистърската програма **Краезнание** студентите могат да завършат и друга специалност в Шуменския университет.

Получилите магистърска степен могат да продължат образованието си за придобиване на образователната и научна степен „доктор”, както и да получат второ или ново висше образование. Могат да се включват и в различни форми на следдипломно обучение със специализираща насоченост, на продължаващо образование, образование през целия живот.